

TEHNIKA- ÜLIKOOLOOL

Nr 4 (1522)

22. veebruar 1999

Ilmub 30. aprillist 1949

Hind 2 kr

Eesti riik autasustas teenetemärkidega oma erialasele tööle pühendunud ja elus isiklikku eeskuju andnud inimesi

President Lennart Meri kirjutas alla otsusele annetada Eesti Vabariigile osutatud teenete eest Eesti Vabariigi 81. aastapäevaks riiklikud autasud. Need on isikud, kes on Eesti riiki ja tema järjepidevust kandnud ning toetanud, kes on võidelnud Eesti riigi eest, ilmutanud isiklikku vaprust ja eeskuju.

Eesti tänab õpetajaid ja diplomaate, teadlasi ja elupäästjaid, riigiametnikke ja vabadusvõitlejaid, inimesi, kes on ennast pühendanud erialatööle.

(**Presidendi kantselei pressiteenistuselt.**)

Autasustatute seas on ka mitu Tallinna Tehnikaülikooliga seotud inimest.

Riigivapi IV klassi orden

OLAV AARNA, Tallinna Tehnikaülikooli rektor

JÜRI ENGELBRECHT, Teaduste Akadeemia president, mehaanikateadlane.

Valgetähe IV klassi orden

JÜRI KANN, keemik

LEO MÕTUS, tehnikateadlane

VALDEK KULBACH, tehnikateadlane

Lühiteated

11. veebruaril

pidas soojustehnika instituudis loengu lektor Ph.D. **Indrek Aarna** teemal "Lämmastikoksiidi ja süsiniku vahelise reaktsiooni kineetikaga seotud probleemid." Ettekanne põhines Browni Ülikoolis (USA) kaitsitud doktoritööl "A Study on Reaction Order and Micropore Utilization in the NO-carbon Reaction".

14. veebruaril

Sõbrapäeval tähistas Glehni lossis oma esimest juubelit Kultuurikeskuse direktor **Olavi Pihlamägi**. Tehnikaülikoolist viibis pidulikul üritusel palju OP sõpru ja kolleege. Ülikooli nimel õnnitlesid teenekat kultuuritegijat **Olav Aarna** ja **Jüri Tanner**. 50. sünnipäeva jäävad juubilarile meenutama TTÜ auaadress, kuldmärk 25aastase töötamise eest ja ülikooli suur autasu: teenetemedal *Mente et manu*.

23. veebruaril

pakub Tallinna Teadlaste Maja doktorantidele võimalust oma ridadega liitumiseks, korraldades Glehni lossis EV 81. aastapäevale pühendatud peo. Kutsetes **Milvi Nõmmiksaarelt** IV-107.

25.-27. veebruaril

Eesti näituste paviljonides Pirital noorte infomess TEEVIIT '99. Esindatud on Tehnikaülikool tervikuna ja omaette boksiga ka TTÜ Kõrgem Majanduskool.

EESTI VABARIIGI 81

Tallinna Tehnikaülikool tähistab

Eesti Vabariigi 81. aastapäeva

23. veebruaril kell 12 peahoone aulas.

Päevakohase kõne peab professor **JÜRI KANN**.

(Ajalehes avaldame kõne 8. märtsi numbris.)

Meeleolu loob TTÜ puhkpilliorkester

Reet Baueri juhatusel.

TTÜ nõukogus

16. veebruaril

1. Kinnitati riigieelarves TTÜ-le õp-pekuludeks ette nähtud vahendite jaotamise põhimõtted.

Riigieelarves õppekuludeks ette nähtud vahendid jagatakse kaheks: teaduskondade eelarvete kaudu jaotatavaks osaks ja teiste eelarvete kaudu jaotatavaks osaks. Jaotuse kinnitab ülikooli nõukogu.

Teaduskondade eelarvete kaudu jaotatavad vahendid jagatakse omakorda kaheks osaks: algoritmilisel meetodil ja ekspertmeetodil jaotatavaks osaks. Jaotuse kinnitab ülikooli valitsus.

Algoritmilisel meetodil teaduskondade eelarvete kaudu jaotatavad vahendid koosnevad:

- ♦ *Status quo* järgi määratavast osast (50 protsenti), kusjuures määramise aluseks on riigieelarvelise õppetegevuse vahendite maht struktuuriüksuse eelarves eelmise aasta lõpuks.
- ♦ Eelmise eelarveaasta õppetegevuse mahu järgi määratavast osast (30 protsenti).
- ♦ Eelmise eelarveaasta õppearendustegevuse tulemuslikkuse järgi määratavast osast (10 protsenti), kusjuures arvestatakse õppemetoodiliste materjalide publitseerimist ning struktuuriüksuse poolt ainelise baasi arenguks tehtud kulutusi;
- ♦ Eelmise eelarveaasta teadus- ja arendustegevuse tulemuslikkuse järgi määratavast osast (10 protsenti).

2. Kinnitati 1999. aasta riigieelarvest haridusministri 18. jaanuari 1999 käskkirjaga Tallinna Tehnikaülikoolile õppekuludeks eraldatud 147 419 miljoni krooni jaotus: TTÜ Kõrgemale Majanduskoolile õppekuludeks 3180 milj kr, TTÜ teaduskondade eelarvete kaudu jaotatavaks osaks 69 321 milj kr ja üleülikooliliste kulude katteks 74 918 milj kr.

3. Kinnitati otsus majandusteaduskonna tegevuse hindamise kohta ja teaduskonna arenduskava. Majandusteaduskonna õppe-, teadus- ja arendustegevus tervikuna hinnati rahuldavaks.

Aktiivsemalt soovitati osaleda teadustegevuses, täpsustada sihtfinantseeritava teadustegevuse temaatikat, taotleda kõigi instituutide (õppe-oolide) osalemist teadustegevuses ning aktiivsemalt publitseerida tulemusi rahvusvahelistes teadusajakirjades/kogumikes.

4. Muudeti mehaanika õppevaldkonna õppesuuna "Masinad ja aparaadid" nimetus. Uueks nimeks sai "Tootearendus".

5. Otsustati asutada sihtasutus "Tallinna Tehnikaülikooli Materjalitööstustehnoloogia Siirdekeskus" ja osaleda liikmena selle töös. TTÜ esindajaks sihtasutuse nõukogus nimetati professor Jakob Kübarsepp.

6. Otsustati osaleda sihtasutuse "Energia Tehnika- ja Teaduskeskus" tegevuses asutajaliikmena ning prorektor Rein Küttner nimetati TTÜ esindajaks loodava sihtasutuse nõukogus.

7. Üleülikooliliste taotlusprojektide konkursile laekunud projektide ekpertsiks moodustati seitsmeliikmeline komisjon õppekomisjoni, teaduskomisjoni, arengukomisjoni ning tehnika- ja kinnisvaraosakonna esindajatest: kaks liiget eelnimetatud komisjonide esimeeste ettepanekul ning tehnika- ja kinnisvaraosakonna esindaja kantsleri ettepanekul. Komisjon on kinnitatud rektori käskkirjaga.

Komisjoni ülesandeks on töötada välja kriteeriumid esitatud taotlusprojektide hindamiseks ja ettepanekud prioriteetsete projektvaldkondade kohta ning läbi viia eksperts, selgitamaks esitatud taotlusprojektide realiseerimise otstarbekuse, realiseerimise ajakava (etapilisus) ja täpsustatud mahud. Komisjon esitab oma töö tulemused nõukogu arengukomisjonile 1. märtsiks.

Kinnitati nõukogu tööplaan kevadsemestriks.

Viivi Russ
nõukogu sekretär

Avalikuks aruteluks

Peamaja fuajees on kavas avada infopunkt

Paljud ülikooli peahoones viibijad on rohkemal või vähemal määral tunnetanud vajadust üksuse järele, mis aitaks hoones orienteeruda ning annaks teavet ülikooli töötajate, struktuuriüksuste, õppimisvõimaluste jms kohta.

Juba mõnda aega on olnud päevakorras infopunkti avamise idee. Punkti peaülesandeks oleks esmase info vahendamine (ka telefoni teel) kõigile asjast huvitatud inimestele ning ülikooli infotrukiste ja meenete müük. Lisaks toetaks infopunkt vajadusel ülikoolis toimuvaid avalikke üritusi.

Peamaja esimese korruse detailplaneering

FUAJEE

Mis on puudu, mis üle?

Fuajee funktsioonid:

- valvelaud
- garderoob
- raamatukogu näitus
- stendid
- kultuuriplakatid, reklaamid (alustel)
- ajalehe *Tehnikaülikool* müük

KUHU LISADA?

- infopunkt
- infoviidad

INFOVIIDAD, RUUMINUMBRID

On vajalik kogu maja infoviitade süsteemi loomine ja kujundamine alates fuajee põhiviitadest ja lõpetades õppekorpusete uksestildidega. Probleemsed on korpusi ühendava pika koridori ruuminumbrid (ühete numbrit esineb kolm korda), samuti õppekorpusete ruuminumbrid.

Üheks lahenduseks võib olla värv kui struktuuriüksuse infokandja. Nt teaduskonna värv läbib:

- infoviitade süsteemi
- korpuse trepikoda
- trükipublikatsiooni

Ootame kõigi asjaosaliste (ringiliikujate) värskaid ideid ja tähelepanekuid soovitatavalt 15. märtsiks 1999.

Kersti Vähi 3505
kerstiv@edu.ttu.ee IV 207

Kai Aviksoo 2015
kaiaav@edu.ttu.ee III 104

Mina ja tehnikaülikooli raamatukogu

A. D. MCMXCIX

Jüri Järs

Bibliothēcarlus brevis ...

Algus

Sündisin 1951. aastal Tallinnas agraar-proletaarse päritoluga perekonnas. Lapsena tahtsin kõige rohkem autojuhiks saada. Ja saingi. Lõpetasin töö kõrvalt Tallinna Kaugõppekeskkooli 1971. aastal ja pärast statsionaari läbikäimist E. Vilde nimelise Tallinna Pedagoogilise Instituudi raamatukogunduse ja bibliograafia eriala 1976. aastal.

Pärast lõpetamist suunati mind TPI Raamatukogusse, kus olen töötanud vanemredaktori ja vanemraamatukoguhoidja, osakonnajuhataja, teaduri ning peainformisti ametikohal. Alustasin Mustamäel bibliograafiaosakonnas, järgnes komplekteerimise, kataloogimise ja tööprotsesside mehhaniseerimisega seotud periood Laia tänava hoones.

Arvutieelne ajastu

Minu jaoks oli see arvutieelne ajastu, kuigi raamatukogu püüdis juba 1977. aastast rakendada andmetöötluses arvutuskeskuse suurarvuteid. Murrang toimus 1987. aastal kui tänu Jüri Tanneri mõistvale suhtumisele saime mõni tund nädalas kasutada teadusosakonna personaalarvutit, kus valmis ka meie esimene andmebaas. Sellest ajast on põhitööks olnud raamatukogu infosüsteemi loomine ja arendamine. Olen Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu juhatuse liige alates 1990. aastast ja rahvaraamatukogude automatiseerimise toimkonna juht alates selle moodustamisest 1995. aastal. Nõu ja jõuga olen kaasa aidanud infosüsteemide loomisele nii teadus-, rahva-, kooli- kui ka erialaraamatukogudes.

Arvutiajastu

Pärast piiride avanemist, alates 1990. aastast, olen ära kasutanud kõiki heade sponsorite poolt kinni makstud võimalusi (kursused, seminarid, konverentsid), et ennast erialaselt täiendada ning jõudumööda ka ise mõned ettekanded pidanud. Arvan, et haridus ja haritus ei ole sünonüümid - vajaliku taseme saavutamiseks peab igaüks ennast ise üles töötama kasutades ära kõiki olemasolevaid võimalusi. Õpetajatest ei saa märkimata jätta kauaaegset raamatukogu direktorit Konrad Kikast, kelle poolt antud ülesanded olid vahest vastikult rasked (tuli läbi töötada mingi täiesti uus temaaatika või aspekt, millest eesti keeles polnud ridagi lugeda, käia Moskva raamatukaubastust väliismaist kirjandust rublade eest välja ajamas jne), aga on aidanud genereerida vundamenti, millelt on kergem edasi minna. Inimene õpib ju kogu elu. Teaduslikku karjääri pole ajanappuse tõttu üritanud teha, kuid populaarseid, rakenduslikke ja ülevaateartikleid olen kirjutanud poolesaja ringis. Ilma Internetita ei oska enam elu ette kujutada.

Muu elu

Olen abielus ja 19aastase tütre isa. Meie perekonda kuulub veel 9aastane doberman. Lemmikmuusadeks on Euterpe, Erato ja Polyhymnia. Kahjuks jääb iga aastaga üha vähem aega neile pühendumiseks, kuid muusika ja luuletuste kogumist tahaks jätkata ka edaspidi. Praegu on mu kol-

Tehnikaülikooli raamatukogu nõukogu valis
14. jaanuaril Jüri Järsi raamatukogu direktoriks

leksioonis umbes 5000 luulekogu ja 3000 helikandjat (vinüül, magnetlint, kassett, kompaktplaat). Margikogumise jätsin ebapiisava sissetuleku tõttu maha umbes paarkümmend aasta tagasi. Meeldib mängida sulgpalli, sõita jalgrattaga ja vaadata korvpalli. Autodest armastan kõige odavaid, teadagi mis põhjusel.

Inimene ja ühiskond

Poliitilistesse parteidesse pole kunagi kuulunud. Usun, et igal inimesel on saatus, mida ei saa muuta, kuid peavad olema ka teatud tõekspidamised, mis tuleb ise kujundada ja millest tuleb kinni pidada. Inimeste juures vihkan kõige rohkem reeturlikkust, alatust ja lollust, ühiskondlikus mastaabis harmoneeruvad nende mõistetega kommunistlik partei ja proletariaadi diktatuur. Minu elu üheks suurimaks ja meeldivamaks üllatuseks on kindlasti Eesti omariikluse taassünd. Viibisin ajaloolisel putši nädalal 1991 Moskvas, kus vaatamata tankiaktioonidele ja Valge Maja piiramisele toimus IFLA (International Federation of Library Associations) 57. aastakonverents. Eriti omapäraseks kujunes vastuvõtt Kremli kongresside palees 21. augustil (pidu katku ajal), kus kostitajaks laialisaadetud valitsuse kultuuriminister Nikolai Gubenko ja peamiseks toosti põhjuseks iseseisvuse väljakuulutamine Balti riikides.

... bibliothēca longa est

Meie raamatukogu

Tehnikaülikooli raamatukogu kui Eesti tehnikakeskraamatukogu põhiülesandeks on TTÜ, teiste kõrgkoolide, teadus- ja valitsusasutuste ning ettevõtete teenindamine nii alg- kui ka vahendusinformatsiooniga vastavalt oma komplekteerimisprofiilile. Lisaks tehnikateadustele komplekteeritakse

Mina ja tehnikaülikooli raamatukogu

teavikuid ka täppis-, majandus-, sotsiaal- ja humanitaarteaduste valdkonnas.

Raamatukogu saab oma ülesandeid täita vaid siis, kui ta on üheaegselt nii konservatiivne (kogude komplekteerimise järjepidevus), demokraatlik (üldkasutatavus ja poliitilise tseensuuri puudumine) kui ka innovatiivne (infotehnoloogia kiire juurutamine) institutsioon. Konservatiivsus läheb kalliks maksma, sest teavikud kallinevad umbes 15 protsenti aastas - seega peaksid raamatukogu komplekteerimissummad üksnes olemasoleva taseme säilitamiseks kasvama samas proportsioonis.

Üldkasutatavus tähendab muuhulgas ka seda, et lugejale tuleb luua normaalsed töötingimused - jälle raha vaja. Tseensuuri puudumine ei maksa midagi, kuid infotehnoloogia arendamiseks, täiustamiseks, hooldus- ja tugiteenuste tagamiseks tuleb igal aastal vähemalt pool miljonit krooni välja anda. Rahaliselt ei tule tagasi midagi ja ega raamatukogu ei saagi vaadelda kui äriprojekti. Kokkuvõttes tahan öelda seda, et korraliku raamatukogu pidamine läheb omanikule - ülikoolile - väga kalliks maksma.

Materiaalne reaalsus

Raamatukogu "uue" hoone I järk valmis 1971. aastal ning oli projekteeritud õpperaamatukoguks. Et hoone II järk jäi ehitamata, tuli olemasolev juba algusest peale ümber kohandada täitmaks teadusraamatukogu ülesandeid. Osaliselt see õnnetus, aga sellest on alguse saanud hulk alalisi probleeme - vähe pinda, ruumide halb paigutus, kogude ja teeninduspunktide hajutatud (raamatukogu paikneb kokku seitsmes hoones), ebaratsionaalne töökorraldus.

Mingil määral aitab neid hädasid leevendada raamatukogu arvutivõrk, mis ühendab kolme Mustamäe ülikoolilinnakus paiknevat hoonet, aga kui töötaja kasutab arvutit terve päev läbi, tuleb luua ka ergonoomiline töökeskkond. Puuduvat hoidlapinda rendime praegu Eesti Hoiuraamatukogult, mis asub Suur-Sõjamäel ning seal tellitud kirjanduse kohaletommetamine võtab lubamatult kaua aega. Ka lugeja vajab arvutitöökohti, kaasaegset ergonoomilist töömiljööd ega taha, et talle lugemissaali laest krohvi kaela pudeneks.

Pearaamatukogus pole 27 eksploatatsiooniaasta jooksul tehtud ühtegi suuremat remonti. Katust, kütte- ja elektrisüsteemi on parandatud ainult avariiolekordade likvideerimiseks. Aknad ei vasta soojapidavusnõuetele, 25aastased ribakardinad ei võimalda reguleerida valgusrezhiimi, ventilatsioonisüsteem on ebaefektiivne, ruumide niiskuserziim pole reguleeritav jne. Nii hoone tervikuna kui ka algusaegadest pärit sisustus ja mööbel on määrdunud, pleekinud ning amortiseerunud. Seega tuleks viivitamatult alustada ettevalmistusi pearaamatukogu kompleksseks rekonstrueerimiseks. Et tagada lugejateeninduse ja sisetöö ratsionaalne korraldus on vaja projekteerida ja valmis ehitada raamatukogu hoone II järk.

Virtuaalne reaalsus

Raamatukogu sai esimesed arvutid (PC-XT 286 Mazovia) 1990. aastal. Kõigepealt tuli leida sobiv tarkvara ja projekteerida andmebaasirakendused. Süstemaatiline andmebaaside loomine algas 1992. aastal. Pearaamatukogus loodi Internetiühendus ja võimalused CD-ROM andmebaaside kasutamiseks 1994. aastal. 1996. aastal õnnestus välja ehitada Mustamäe kolme hoonet ühendav kohtvõrk ja luua WWW kodulehekülg. 1997. aastal hangiti spetsiaalne server

CD-ROM andmebaaside võrgukasutuseks, kuid võrgu piiratud läbilaskevõime takistas selle teenuse laialdast kasutamist. 1998. aastal oli põhieesmärgiks turvalise töökeskkonna loomine ja võrgu läbilaskevõime suurendamine. Järgnevatel aastatel peab saama teoks raamatukogu põhiliste tööprotsesside täielik ümberkorraldamine seoses Eesti teadusraamatukogude ühtse integreeritud infosüsteemi juurutamisega. Süsteem baseerub INNOPAC-tarkvaral ja hakkab olema üheaegselt:

- Eesti rahvusbibliograafia andmebaas
- osalevate raamatukogude koondkataloog
- iga osaleva raamatukogu kataloog; tellimuste, lugejate ja laenutuste andmebaas
- bibliograafiakirjete levitamise (allalaadimise) keskus
- andmebaas kogude koordineeritud arendamiseks

Iga teaviku kohta sisestatakse ainult üks bibliograafiakirje, millele osalevad raamatukogud lisavad oma eksemplariandmed ja muud ainuomased tunnused - süsteem põhineb ressursside hajusgenereerimisel ja ühiskasutusel laivõrgu kaudu. Sellise kataloogimisüsteemi rakendamine eeldab osalejatevahelist koostööd nii kõige kõrgemal (raamatukogu) kui ka kõige madalamal (iga töötaja) tasandil. Rõhutan, et INNOPAC saab oma õige näo alles paari aasta pärast. Selleks tuleb kohandada kasutajaliides, teha mitmesuguseid arendustöid ja mis kõige töömahukam - sisestada nii saabuvate kui ka olemasolevate teavikute kirjed vastavalt rahvusvaheliste standardite nõuetele.

Lugejateenindus

Raamatukogu teenindab nii üliõpilasi, õppejõude, teadureid kui ka lugejaid väljastpoolt ülikooli. Teeninduse kvaliteet ja kiirus, lugejale pakutavad teenused ja töötingimused moodustavad osakese Tehnikaülikooli mainest, sest lisaks omadele käivad raamatukogus ka potentsiaalsed tudengid ja ülikooliga seotud välismaalased. Selles osas on olukord täiusest kaugel ja lähitulevikus on kavas mitmed ümberkorraldused pearaamatukogu teeninduskorraldusel, sealhulgas uuema kirjanduse paigutamine avariilülitele, lugejale reserveeritud arvutitöökohtade arvu suurendamine, ligipääsu laiendamine elektroonilistele ressurssidele (INNOPACi avalik kataloog, CD-ROM andmebaasid, Internet, raamatukogu ja ülikooli serverid), lugejate nõustamise parendamine.

Järgmisel aastal võtame kasutusele võtkekoodiga lugejapiletid ning rakendame tööle INNOPACi laenutusmooduli, alustame elektrooniliste teenuste pakkumist õpikute osakonnas, majandusteaduskonnas ja energeetikateaduskonnas raamatukogudes. INNOPAC peab jõudma ka Kübermeetika Instituudi raamatukogusse. Kavas on tõhustada ja kaasajastada lugeja koolitust ning realiseerida WWW-serveril baseeruv kaugkoolitusprogramm. Tuleb välja töötada raamatukogu Olevimäel asuva filiaali reorganiseerimiskava ning leida filiaalile sobivad ruumid. Nende ümberkorralduste osaliseks finantseerimiseks, täpsemalt avalike teenuste osutamiseks teiste asutuste ja ettevõtete spetsialistidele, taotlesime mullu täiendavat finantseerimist. Käesoleva aasta riigieelarves eraldati selleks 258 tuhat krooni, mis moodustab umbes 8 protsenti vajalikkust.

Personal

Hea resultaadi saavutamiseks peab olema hea kollektiiv. Raamatukogu puhul - naiskond, millest vähemalt kümnen-

A. D. MCMXCIX

diku moodustavad mehed. Õnneks on koostööaldis naiskond olemas. Halb on see, et raamatukoguhoidja keskmine vanus on viimase kümne aastaga tublisti kasvanud. Meile pole tööle tulnud ühtegi noort kõrgharidusega spetsialisti.

Miks? Tundub, et Pedagoogikaülikoolis antav haridus on niivõrd hea, et võimaldab noortel inimestel oma tööjõudu mujale kallimalt müüa. Kõrgharidusega raamatukoguhoidja keskmine palk on Eesti keskmisest palgast umbes veerandi madalam. Julgen väita, et võrreldes teiste suurte teadusraamatukogudega on töö intensiivsuse näitajad (lugejaid/laenutusi raamatukoguhoidja kohta) Tehnikaülikooli raamatukogus kõige kõrgemad.

Kui ressursse on vähe, siis seda enam sunnib see tegema rohkem kasulikku ja vältima tühja tööd. Seoses üleminekuga teavikute elektroonilisele komplekteerimisele, arvestusele, kataloogimisele ja laenutamisele tuleb tööprotsessid, tööjaotus ja füüsilised töökohad ümber korraldada, mis toob endaga kaasa ka töötajate totaalse täiendkoolituse ja ümberõppe. Sageli arvatakse, et infosüsteemi juurutamise tulemusena vabaneb hulgaliselt tööjõudu. See arvamus on ekslik - järgnevatel aastatel suureneb töötajate koormus veelgi, sest INNOPACi andmebaasi tuleb jooksvalt saabuvate teavikute kirjade kõrval sisestada ka olemasolevate teavikute (neid on umbes 1,2 miljonit) bibliograafia- ja eksemplarikirjed, umbes 15 tuhat lugejakirjet ja palju muud.

Koostööprojektid

Raamatukogu osaleb mitmetes kodumaistes ja rahvusvahelistes koostööprojektides, millest siinkohal loetlen kõige olulisemad:

- INNOPACi juurutamine ja jooksev ning retrospektiivne andmebaaside loomine ELNET Konsortsiumi liikmesraamatukogudes
 - Komplekteerimise koordineerimine Eesti teadusraamatukogude vahel, sealhulgas temaatika detailiseerimine UDK põhjal, sügavusindikaatorite rakendamine ja komplekteerimismatriksi väljatöötamine lähtudes Conspectus-metoodikast
 - Infootsingu kaugkoolitus: Euroopa Liidu projekt DEDICATE (Distance Education Information Courses Through Networks) jätkuprojekt
 - Lange-Springeri Baltimaade raamatuprojekt koos näitusega "Maailm Eestisse"
 - UDK eestikeelse arvutiversiooni väljatöötamine ja publitseerimine
 - Eesti üldise märksõnastiku täiustamine kitsamate märksõnadega tehnikateaduste valdkonnas
 - Kavandamisel on virtuaalraamatukogu projekt: Tehnikaülikooliga seotud täistekst-andmebaaside (publikatsioonid, ajalugu jm) loomine
- Käesoleva aasta novembris tähistab raamatukogu oma 80. aastapäeva. Lahendamata probleeme on palju, aga on ka plaane, arendus- ja koostööprojekte, millest kavatseme üksikasjalikumalt rääkida novembrikuus teaduskonverentsil.

Õnnitleme!

Emeriitprofessor HEINO LEPIKSON 85

26. veebruaril tähistab TTÜ kauaaegne õppejõud ja teadusjuht Heino Lepikson oma 85. sünnipäeva.

Vaevalt leidub TTÜ-s mõnd sama suure staažiga õppejõudu, kes võiks tagasi vaadata viiekümneaastasele (1945-1995) pidevale lektoritööle tüht ja sama distsipliini õpetades. On ju kõik pärastõjajärgsel perioodil meie ülikoolis mehaanikateaduskonna eesti õppekeele rühmades õppinud üliõpilased kuulunud juubilar siisühendite heas esitluses loenguid aines "Mehhanismide ja masinate teooria". Temale võlgname tänu ka sellealase eestikeelse terminoloogia eest.

Heino Lepikson sündis Bakuus käsitöölise perekonnas. Lõpetas 1933. aastal Tallinna Prantsuse Lütseumi ja seejärel aastased EV Kaitseväge aspirantide kursused. Haridustee jätkus Prantsusmaal Nancy Ülikooli elektrotehnika ja masinaehituse instituudis selle lõpetamisega 1938.aastal. Õppetöös silmapaistnuna jätkas H. Lepikson samas assistendi ja doktorandina vedelike mehaanika alal, kuid alanud Teine Maailmasõda sundis teda doktoritööd lõpetamata Eestisse naasma.

Juhtinud aastail 1939-1941 AS A. M. Luther Põhjavabrikut ja Liidutehase nr. 463 osakonda, mobiliseeriti ta sõja puhkedes N. Armeesse. Veel mundrit kandes asus H. Lepikson 1945.aasta sügisel tööle Tallinna Polütehnilise Instituudi õppejõuna. Järgnes tehnikakandidaadi kraadi kaitsmine 1949.aastal. Ühtlasi oli see esimene Eesti pinnal valminud masinaehitusala väitekirj, teemaks rootorite balansseerimine.

Aastail 1956-1971 juhatas juubilar masinaelementide kateedrit, olles samal ajal aastani 1984 ka TPI teadusprorektor. Kahel korral (1949 ja 1977) sai ta riikliku teaduspreemia, 1979. aastal teenelise teadlase aunimetuse.

Soovime lugupeetavale emeritprofessorile tervist ja jätkuvat viitaalsust ning rahuldust pakkuvat tegevust oma suvemajas kaunil Soome lahe kaldal!

Kolleegid masinaõpetuse instituudist

Raamatukogu soovib:

Keemikutel on taas põhjust rõõmustada, sest pearaamatukogu teatmekogu rõdul on täienenud veel ühe põhjaliku elektroonilise väljaandega **ULLMANN'S ENCYCLOPEDIA OF INDUSTRIAL CHEMISTRY FIFTH EDITION ON CD-ROM**.

Esmakordselt 1914 a. professor Fritz Ullmanni poolt Berliinis väljaantud saksa keelne *Ullmanns Enzyklopädie der Technischen Chemie* on olnud aegade jooksul kõige enamkasutatavam kirjanduse allikas keemiatehnika valdkonnas mitmele keemikute põlvkonnale.

Käesolev CD-ROM on aastatel 1985-1996 esmakordselt inglise keeles välja antud *Ullmann's Encyclopedia of Industrial Chemistry, Fifth Edition* elektrooniline versioon, mis laiendab tema kasutajate ringi veelgi.

CD-ROMil on entsüklopeedia kättesaadav 1997. aastast.

Entsüklopeedia koosneb 28 tähestikulisest ja 8 köitest, mis sisaldavad keemiatehnika, tööstusohutuse ja analüüsi meetodite põhiaspekte, lisaks registerkõidet 8000 märksõnaga ning saksa-inglise sõnastiku tehniliste terminitega. Kokku 37 kõidet, 27000 lehekülge.

Entsüklopeedia sisaldab rohkem kui 800 põhiaartiklit 3000 autorilt, kes on oma ala asjatundjad juhtivates keemiakompaniides või uurimisinstituutides. Esitatud on 10 000 tabelit ja 2000 joonist.

Elektroonilisel entsüklopeedial on võimas tarkvara, mis võimaldab:

- otsida sõna või fraasi üle kogu teksti
- kasutada Boole'i operaatoreid otsingu kitsendamiseks või laiendamiseks
- lehitseda kõiki artikleid
- kasutada ristviiteid hüperlinkide kujul
- teha väljatrükke
- salvestada koopiaid kettale Wordi dokumendina

Loodetavasti muudab andmete kiire ja kerge kättesaadavus käesoleva entsüklopeedia asendamatuks abivahendiks paljudele ülikooli teaduritele, õppejõududele, tudengitele, samuti ka keemiaga tegelevate firmade spetsialistidele.

Täiendav info ja kasutamishüpsed:

raamatukogu infoosakond, keemia alispetsialist M. Pihlakas
tel. 6 20 35 53, email pihlakas@lib.ttu.ee

Maie Pihlakas

Tudengitel on paremad võimalused valida Riigikogu

Uuendatud Riigikogu valimise seadus on lihtsustanud hääletamist muuhulgas üliõpilastele - enam ei pea põhiseadusliku õiguse teostamiseks sõitma koju, hääle oma ringkonna kandidaadile saab anda ka väljaspool kodukohta. Riigikogu valimine määrab Eesti riigi tuleviku järgmiseks neljaks aastaks.

Kui varasemad Riigikogu valimised nõudsid hääletamist elukohajärgses valimisjaoskonnas, siis sel aastal saab hääletada Riigikogu väljaspool elukohta, st valimispäeval ei pea koju sõitma. Väljaspool elukohta saab Riigikogu hääletada vaid eelhääletamise ajal (1.-3. märts). Igas vallas või linnas on vähemalt üks selline jaoskond, kus saavad hääletada need, kel pole valimispäeval võimalust ja aega minna hääletama elukohajärgsesse valimisjaoskonda. Näiteks tudeng, kes õpib Tallinnas, aga tema tegelik elukoht on Rāpinas, ei pea tingimata valimispäeval sõitma koju.

Hääletamine väljaspool elukohta on sarnane elukohajärgses jaoskonnas hääletamisele. Valija esitab jaoskonnakomisjonile oma isikut tõendava dokumendi, mille alusel saab ta hääletamisedeli, kaks ümbrikku ja valija elukohajärgse valimisringkonna kandidaatide nimekirja.

Hääletamisel kirjutab valija oma valimisringkonna kandidaatide üldnimikirjast ühe kandidaadi numברי hääletamisedelile selleks ettenähtud kohta. Täidetud sedel tuleb panna sisse ümbrikusse ja see omakorda välimisse, millele kirjutab valija oma nime, isikukoodi ja valimisringkonna numברי. Sedeliga ümbrik tuleb lasta

väljaspool valimisjaoskonda hääletavate valijate sedelitele ettenähtud valimiskasti.

Valimispäeva ja eelhääletamise päevade vahel liiguvad täidetud hääletamisedelid erinevate maakonnakomisjonide vahel. Väljaspool elukohta antud hääled loetakse üle valimispäeval valija elukohajärgses jaoskonnas.

Vaja on teada valijate registris olemist

Valija hääle arvestamiseks on vaja valijal olla valijate registris, seda näitab valijakaardi saamine. Kui valijakaart pole tulnud, siis tuleb pöörduda elukohajärgse omavalitsuse juures töötava registripidaja poole. Hääleõiguslikud kodanikud kantakse valijate registrisse rahvastiku arvestuse andmebaasi andmete, üldjuhul nn sissekirjutuse alusel. Kui pole soovi teha nn sissekirjutuse toimingut, saab end võtta valijate registrisse isikliku avalduse alusel. Avaldus tuleb esitada registripidajale ise või volitatud isiku kaudu. Lisaks isikuandmetele tuleb avaldusse märkida registrisse kantava elukoha aadressandmed ning eluruumi kasutamise alus, näiteks omanikuna, rentnikuna, omaniku loa alusel jm. Kõikide valijate nimekirjaga seotud probleemide lahendamiseks saab pöörduda valla- või linnavalitsuste poole. Tallinnas saab informatsiooni linnaosavalitsustest.

Jättes Riigikogu valimistele minemata, ei osale te meie riigi tuleviku määramisel, aga Riigikogu vastu võetud otsused ja seadused on ikka kohustuslikud.

Vabariigi Valimiskomisjoni
sekretariaat